

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 22.1.2014 r.
COM(2014) 14 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Działania na rzecz odrodzenia przemysłu europejskiego

{SWD(2014) 14 final}

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Działania na rzecz odrodzenia przemysłu europejskiego

1. WPROWADZENIE

Unia Europejska wychodzi z najdłuższej w swojej historii recesji. W trzecim kwartale 2013 r. PKB w 28 państwach członkowskich (UE-28) wzrósł o 0,2 %. Polepszenie nastrojów gospodarczych i zaufania konsumentów świadczy o tym, że dzięki reformom strukturalnym, poprawie zarządzania makroekonomicznego oraz działaniom podjętym w sektorze finansowym stan gospodarki europejskiej udało się ustabilizować. UE czyni postępy we właściwym kierunku, jednak ożywienie gospodarcze jest nieznaczne: Komisja przewiduje, że w 2014 r. w UE-28 PKB wzrośnie o 1,4 %, a stopa bezrobocia w ciągu kolejnych dwóch lat wyniesie około 11 %. Dlatego też **wspieranie wzrostu gospodarczego i konkurencyjności celem utrzymania i wzmocnienia ożywienia koniunktury oraz w celu realizacji celów strategii „Europa 2020” stało się głównym priorytetem dla Komisji i państw członkowskich UE.**

Kryzys podkreślił znaczenie gospodarki realnej i silnego przemysłu. Powiązania przemysłu z pozostałą częścią struktury gospodarczej Europy znacznie wykraczają poza przetwórstwo przemysłowe, obejmując zarówno dostarczanie surowców i energii, jak i usługi dla przedsiębiorstw (np. logistyka) oraz dla konsumentów (np. usługi świadczone po sprzedaży w odniesieniu do towarów trwałego użytku) i turystykę. Działalność przemysłowa jest zintegrowana w ramach coraz bardziej różnorodnych i złożonych łańcuchów wartości, które łączą największe przedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) zarówno pomiędzy sektorami, jak i między państwami.

Znaczenie gospodarcze działalności przemysłowej znacznie przekracza to, co mogłoby wynikać z danych dotyczących udziału przetwórstwa przemysłowego w PKB. Przemysł odpowiada za ponad 80 % unijnego eksportu i 80 % prywatnych nakładów na badania naukowe i innowacje w UE. Niemal jedna czwarta miejsc pracy w sektorze prywatnym to stanowiska w przemyśle, często wymagające wysokich kwalifikacji, natomiast każde dodatkowe miejsce pracy w przetwórstwie przemysłowym prowadzi do powstania 0,5-2 miejsc pracy w innych sektorach¹. Komisja jest zdania, że silna baza przemysłowa będzie miała kluczowe znaczenie dla ożywienia gospodarczego i konkurencyjności w Europie..

Ogólnie rzecz biorąc, w obliczu kryzysu gospodarczego przemysł UE okazał się bardzo odporny. Jest on światowym liderem pod względem zrównoważonego rozwoju i generuje nadwyżkę w wysokości 365 mld EUR w handlu produktami przetworzonymi (1 mld EUR

¹ Rueda-Cantuche, José M.a, Sousa, N, Andreoni, V. i Arto, I., „The Single Market as an engine for employment growth through the external trade”, Wspólne Centrum Badawcze, IPTS, Sewilla, 2012 r. W niniejszym komunikacie przetwórstwo przemysłowe odnosi się do sekcji C i działów od 10 do 33 NACE Rev. 2. Przemysł odnosi się do szerszego zestawu działalności, w tym również górnictwa i wydobywania oraz działalności dotyczącej energii.

dziennie),² uzyskiwaną głównie dzięki kilku branżom o wysokim i średnim poziomie zaawansowania technologicznego. Należą do nich branże takie jak: branża motoryzacyjna, branża maszyn i urządzeń, sektor farmaceutyczny, sektor chemikaliów, aeronautyka, sektor przestrzeni kosmicznej i sektor kreatywny, jak również sektor towarów wysokiej klasy w wielu innych branżach, w tym sektorze spożywczym.

Skutki kryzysu są jednak poważne: od 2008 r. liczba miejsc pracy w przetwórstwie przemysłowym zmniejszyła się o 3,5 mln, w ostatnim roku udział przetwórstwa przemysłowego w PKB obniżył się z 15,4 % do 15,1 %³, a wydajność UE w porównaniu z wydajnością konkurentów UE nadal spada.

W dwóch przedłożonych ostatnio sprawozdaniach Komisji⁴ zidentyfikowano szereg słabych punktów, które hamują wzrost. **Popyt wewnętrzny** nadal jest słaby, co pogarsza sytuację na macierzystych rynkach przedsiębiorstw europejskich i ogranicza dynamikę handlu wewnątrzunijnego po zakończeniu kryzysu. **Otoczenie biznesu** w UE ogólnie poprawiło się, lecz w sposób nierównomierny. Nieelastyczne otoczenie administracyjne i regulacyjne, ograniczenia na niektórych rynkach pracy oraz słaba integracja na rynku wewnętrznym nadal ograniczają potencjał wzrostu przedsiębiorstw, w szczególności MŚP. **Poziom inwestycji w badania i innowacje** pozostaje zbyt niski, hamując konieczną modernizację bazy przemysłowej UE oraz utrudniając przyszłą konkurencyjność Unii. Przedsiębiorstwa w UE płacą wyższe **ceny energii** niż większość głównych konkurentów UE⁵ i napotykają trudności w zakresie **dostępu do podstawowych czynników produkcji**, takich jak surowce, wykwalifikowana siła robocza i kapitał pozyskiwany na korzystnych warunkach.

W tym kontekście Komisja realizuje podejście polegające na zintegrowanej polityce przemysłowej przedstawione w komunikatach w sprawie polityki przemysłowej z 2010 r. i 2012 r.⁶, a w ramach europejskiego semestru wydaje zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich w sprawie pobudzania wzrostu gospodarczego. **Pełne wdrożenie** tego podejścia na szczeblach europejskim i krajowym ma podstawowe znaczenie dla zapewnienia

² Dane szacunkowe oparte na statystykach handlowych Eurostatu. Liczba ta odnosi się wyłącznie do produktów przetworzonych i w związku z tym nie obejmuje ona obrotu energią i surowcami, w przypadku których UE odnotowuje ujemny bilans handlowy.

³ Należy przy tym również zauważyć, że w niektórych krajach (Słowacja, Litwa, Austria, Niemcy i Niderlandy) udział przetwórstwa przemysłowego w PKB wzrósł od 2007 r., ale w innych państwach nastąpił jego spadek.

⁴ Sprawozdania „Europejska konkurencyjność w 2013 r. – w kierunku reindustrializacji opartej na wiedzy” na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/european-competitiveness-report/files/eu-2013-eur-comp-rep_en.pdf oraz „Wyniki państw członkowskich w dziedzinie konkurencyjności oraz wdrażanie polityki przemysłowej” na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/monitoring-member-states/files/scoreboard-2013_en.pdf.

⁵ Zarówno w przypadku energii elektrycznej, jak i gazu, różnica cen w porównaniu z cenami płaconymi przez głównych konkurentów zewnętrznych (z wyjątkiem głównie Japonii) rośnie.

⁶ COM(2012) 582 final „Silniejszy przemysł europejski na rzecz wzrostu i ożywienia gospodarczego” z 10.10.2012 r. i COM(2010) 614 final „Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji – Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie” z 28.10.2010 r. W ostatnich latach kilka państw członkowskich, w tym Francja, Hiszpania, Niemcy i Zjednoczone Królestwo, również zdefiniowało polityki i strategie przemysłowe na szczeblu krajowym i regionalnym.

przyszłej konkurencyjności i zwiększenia potencjału wzrostu. Aby działania polityczne były skuteczne, muszą być dobrze skoordynowane i spójne na wszystkich poziomach – od regionalnego po unijny.

Jako wkład w debatę Rady Europejskiej dotyczącą polityki przemysłowej **w niniejszym komunikacie przedstawiono kluczowe priorytety Komisji w odniesieniu do polityki przemysłowej**. Niniejszy komunikat opiera się na rocznej analizie wzrostu gospodarczego i zawiera przegląd działań, które zostały już podjęte, a także przedstawia nowe działania w celu przyspieszenia realizacji tych priorytetów. **W niniejszym komunikacie pokazano, że polityka przemysłowa i inne obszary polityki UE stają się stopniowo coraz bardziej zintegrowane, jak wskazano w podstawowym komunikacie w sprawie polityki przemysłowej w 2010 r., oraz wyjaśniono, dlaczego taki proces uwzględniania kwestii dotyczących przemysłu w innych obszarach polityki musi być kontynuowany. Co najważniejsze, niniejszy komunikat podkreśla znaczenie pełnego i skutecznego wdrożenia polityki przemysłowej w UE i ma na celu to ułatwiać.**

W tym procesie wdrażania reform mających na celu zwiększenie konkurencyjności istotną rolę będą odgrywać państwa członkowskie. Rozwój nowych instrumentów, takich jak „partnerstwa na rzecz wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i konkurencyjności”, może być bardzo pomocny dla podniesienia efektywności wprowadzenia tych reform w życie⁷.

2. ZINTEGROWANY I JEDNOLITY RYNEK EUROPEJSKI: STWORZENIE ATRAKCYJNEGO OTOCZENIA DLA PRZEDSIĘBIORSTW I PRODUKCJI

Rynek wewnętrzny nadal stanowi najważniejszy element sukcesu gospodarczego UE. W połowie lat osiemdziesiątych rynek wewnętrzny zmienił perspektywę gospodarki europejskiej, a po kryzysie rynek wewnętrzny może ponownie odegrać taką rolę polegającą na ożywieniu gospodarki UE, co sprawi, że UE będzie bardziej atrakcyjnym miejscem produkcji towarów i usług.

Rynek wewnętrzny zapewnia przedsiębiorstwom z UE ogromny rynek krajowy, ułatwia poprawę wydajności poprzez zmniejszenie kosztów czynników produkcji, umożliwiając wprowadzanie wydajnych procesów biznesowych, a także podwyższa stopę zwrotu z innowacji. Rynek wewnętrzny nadal jednak posiada znaczny niewykorzystany potencjał wzrostu, a dalsze uproszczenie przepisów obowiązujących na rynku wewnętrznym może jeszcze bardziej podnieść efektywność gospodarczą. Pogłębienie rynku wewnętrznego może zapewnić szybsze zmiany technologiczne. Większe włączenie unijnych przedsiębiorstw w regionalne i globalne łańcuchy wartości ma podstawowe znaczenie dla wzrostu wydajności. Dobrze opracowane i terminowo wdrożone normy europejskie będą przyspieszać rozpowszechnianie innowacji, a unijne reformy w dziedzinie praw własności intelektualnej

⁷ Te wspólnie uzgodnione przez państwa członkowskie ustalenia umowne mogą wspierać wdrażanie odpowiednich aspektów polityki przemysłowej, odzwierciedlając priorytety polityki gospodarczej określone we wspólnej analizie Rady Europejskiej na temat sytuacji gospodarczej w państwach członkowskich i w strefie euro na podstawie zaleceń dla poszczególnych krajów.

będą również sprzyjać kreatywności i innowacyjności. Pełne wykorzystanie potencjału rynku wewnętrznego wymaga jednak większej integracji sieci infrastruktury, lepszego wdrażania i upraszczania przepisów dotyczących towarów i usług, a także przewidywalnych, stabilnych ram prawnych w połączeniu z nowoczesną i wydajną administracją publiczną.

2.1. Doprowadzenie do pełnej integracji sieci informacyjnych, energetycznych i transportowych

Rynek wewnętrzny nie może działać płynnie bez zintegrowanej infrastruktury. W Akcie o jednolitym rynku II przedstawiono cztery działania mające na celu wspieranie rozwoju transportu morskiego, lotniczego i kolejowego, jak również inicjatywę zmierzającą do wzmocnienia wdrażania i egzekwowania przepisów trzeciego pakietu energetycznego w celu zliberalizowania i zintegrowania europejskich rynków energii. Na początku 2013 r. Komisja zaproponowała czwarty pakiet kolejowy, aby ułatwić przewoźnikom kolejowym wchodzenie na rynek UE i prowadzenie działalności na tym rynku⁸. W sektorze morskim Komisja w lipcu 2013 r. określiła plany mające na celu złagodzenie formalności celnych dla statków, prowadzące do ograniczenia biurokracji, zmniejszenia opóźnień w portach i podniesienia konkurencyjności sektora. Komisja podejmuje również działania w celu egzekwowania w państwach członkowskich zobowiązań wynikających z jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej⁹. **Obecnie przyjmowanie, pełne wdrażanie lub egzekwowanie tych inicjatyw przebiega z opóźnieniami.**

Rozwój wewnętrznego rynku energii wymaga zarówno pełnego wdrożenia ram prawnych przez wszystkie państwa członkowskie, jak i zintegrowanych **sieci energetycznych**, co powinno sprzyjać konkurencji w obrębie rynku wewnętrznego i zmniejszeniu kosztów energii dla przedsiębiorstw europejskich. Aby zmodernizować europejską infrastrukturę energetyczną konieczne są znaczące inwestycje służące podłączeniu „wysp energetycznych”, umożliwieniu swobodnego przepływu energii w obrębie rynku wewnętrznego i czerpaniu przez unijny przemysł korzyści z większego bezpieczeństwa dostaw i niższych cen¹⁰.

⁸ Pakiet stanowi istotny krok na drodze do stworzenia sprawnie funkcjonującego jednolitego europejskiego obszaru kolejowego, w ramach którego objęte normalizacją pociągi i komponenty kolejowe będą stopniowo zastępowały szereg zróżnicowanych taborów kolejowych, a procedury wydawania zezwoleń dla pojazdów szynowych zostaną uproszczone. Proces ten będzie wspierany przez wspólne przedsiębiorstwo Shift2Rail poprzez łączenie funduszy publicznych i prywatnych celem zintensyfikowania opracowywania i wprowadzania nowych technologii i rozwiązań.

⁹ Aby osiągnąć dalsze otwarcie rynku w sektorze transportu drogowego towarów, konieczne jest lepsze egzekwowanie przepisów dotyczących dostępu do rynku. W sektorze tym przeprowadzono już harmonizację przepisów bezpieczeństwa i przepisów technicznych, co stanowi podstawę ewentualnej liberalizacji tego sektora na poziomie UE.

¹⁰ W dniu 14 października 2013 r. Komisja przyjęła listę zawierającą 248 głównych projektów w dziedzinie infrastruktury energetycznej, które – na podstawie nowych wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej (TEN-E) – skorzystają z przyspieszenia i usprawnienia procedur przyznawania pozwoleń i z ulepszonych regulacji. Ponadto Rada i Parlament Europejski uzgodniły w grudniu 2013 r. ustanowienie **instrumentu „Łącząc Europę”** w wysokości 33,2 mld EUR w celu finansowania i przyciągania

Infrastruktura UE musi odpowiadać na potrzeby społeczne i uwzględniać zmiany technologiczne. Stworzenie **ekologicznie czystych pojazdów i statków wodnych** jest kluczowym wyzwaniem dla przemysłu UE dążącego do utrzymania swojej przewagi konkurencyjnej. Dalszy rozwój zależy zarówno od opracowania nowych technologii, jak i od wprowadzenia niezbędnej infrastruktury dla użytkowników. Przyjęcie proponowanej dyrektywy w sprawie rozmieszczania infrastruktury paliw alternatywnych¹¹ nałoży na państwa członkowskie obowiązek wprowadzenia minimalnej infrastruktury paliw alternatywnych, w tym stacji ładowania energią elektryczną i wspólnych norm dla interfejsów.

Komisja zwraca się do Rady i Parlamentu Europejskiego o przyjęcie tego wniosku na początku 2014 r.

Jak stwierdzono w konkluzjach Rady Europejskiej z października 2013 r., produkty i usługi cyfrowe są bardzo ważne dla modernizacji przemysłu europejskiego. W celu udzielenia wsparcia dla rozwoju niezbędnych usług telekomunikacyjnych we wrześniu 2013 r. Komisja zaproponowała ambitny program na rzecz jednolitego rynku usług telekomunikacyjnych, ukierunkowany na wspieranie inwestycji i podejmowanie kroków mających na celu dalsze ograniczenie rozdrobnienia regulacyjnego w UE, przy jednoczesnym wspieraniu konkurencji pod względem zapewniania szerokopasmowego dostępu do internetu.

Poza kwestiami rozwoju infrastruktury, konwergencja **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** z sieciami energetycznymi i logistycznymi otwiera nowe możliwości dla przemysłu i stawia go jednocześnie przed nowymi wyzwaniami. Należy wprowadzić sieci cyfrowe o poziomach bezpieczeństwa i odporności niezbędnych do wspierania przedsiębiorstw w ich działalności. Wpływ tych zmian zaczyna być widoczny, a w przyszłości zapewnią one nowe możliwości rynkowe, zwłaszcza w dziedzinie kluczowych technologii prorozwojowych. Wprowadzenie inteligentnych sieci będzie również wymagało odpowiednich ram regulacyjnych oraz opracowania właściwych norm interoperacyjności. UE, państwa członkowskie, regiony i przemysł mają do odegrania ważną rolę we wspieraniu digitalizacji procesów biznesowych, jak również w rozwijaniu przemysłowych aspektów agendy cyfrowej.

Infrastruktura przestrzeni kosmicznej i jej zastosowania w sektorach przemysłu i usług zapewniają potencjał podniesienia konkurencyjności przemysłu, generowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy. UE ma do odegrania ważną rolę w tej dziedzinie, gdyż wysokie koszty projektów kosmicznych sprawiają, że dla państw członkowskich

inwestycji służących udoskonaleniu europejskich sieci: transportowej, energetycznej i cyfrowej. Instrument „Łącząc Europę” przyczyni się do stworzenia wysoce wydajnych i zrównoważonych pod względem środowiskowym połączonych sieci w całej Europie. W ramach instrumentu „Łącząc Europę” 5,85 mld EUR przeznaczono na transeuropejską infrastrukturę energetyczną w latach 2014-20, co przyczyni się do integracji rynku i bezpieczeństwa dostaw energii w systemie energetycznym Unii Europejskiej.

¹¹ COM(2013) 18 final z dnia 24.1.2013 r., wniosek w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rozmieszczania infrastruktury paliw alternatywnych.

bardziej opłacalne jest wspólne dokonywanie inwestycji i wspólne korzystanie z płynących z nich możliwości. We współpracy z państwami członkowskimi i wyspecjalizowanymi organizacjami i agencjami (takimi jak Europejska Agencja Kosmiczna oraz Europejska Agencja Globalnego Systemu Nawigacji Satelitarnej), podczas realizacji kolejnym ram wieloletniego planowania finansowego Komisja zakończy budowę infrastruktury kosmicznej swoich głównych projektów, czyli Galileo i Copernicus. Komisja proponuje przepisy, które umożliwią stworzenie technologicznych i regulacyjnych warunków ich komercyjnego wykorzystania.

Po przedłożeniu odpowiednich wniosków Komisja zwraca się przede wszystkim do Rady i Parlamentu o przyjęcie i wdrożenie wyżej wymienionych środków i przepisów dotyczących sieci informacyjnych, energetycznych, transportowych i komunikacyjnych oraz infrastruktury kosmicznej w UE.

Opóźnienie realizacji tych infrastruktur negatywnie wpłynie na konkurencyjność UE w przyszłości. Ponieważ obecna sytuacja gospodarcza nie jest korzystna dla inwestycji długoterminowych, Komisja będzie nadal wykorzystywała **obligacje projektowe** w celu ułatwienia finansowania tych projektów infrastrukturalnych.

2.2. Otwarty i zintegrowany rynek wewnętrzny towarów i usług

Komisja zapewniła nowe impulsy dla integracji rynku w całej UE poprzez Akty o jednolitym rynku I i II, a teraz wzywa współprawodawców do przyjęcia wniosków zawartych w tych pakietach, w szczególności inicjatyw dotyczących nadzoru rynkowego i bezpieczeństwa produktów.

Komisja nadal aktywnie wspiera jednolity rynek towarów. Przegląd rynku wewnętrznego towarów przemysłowych wykazał, że wewnętrzny rynek towarów przemysłowych jest odpowiedni do zamierzonego celu¹². Przemysł skorzystał z rozwoju rynku wewnętrznego i w ciągu ostatnich lat wzrósł handel wewnątrzunijny wyrobami gotowymi.

W inicjatywie na rzecz jednolitego rynku produktów ekologicznych proponowano szereg działań w celu rozwiązania problemów dotyczących swobodnego przepływu tych produktów¹³. Jeżeli jednak państwa członkowskie nie podejmą dalszych działań w kierunku wdrażania obowiązujących ram prawnych, przedsiębiorstwa będą nadal napotykać niepotrzebnie wyższe koszty i różnice w kosztach będą się prawdopodobnie zwiększać. Komisja zapewni wprowadzanie w życie harmonizacji i będzie przede wszystkim **skupiać się**

¹² Komunikat Komisji COM(2014) 25 final „Wizja rynku wewnętrznego produktów przemysłowych” z 22.1.2014 r.

¹³ W ramach tej inicjatywy proponowano wspólne metody pomiaru efektywności środowiskowej produktów i organizacji. Poprzez zapewnienie porównywalnych i wiarygodnych informacji środowiskowych na temat produktów pomiar ten ułatwi integrację rynków dla tych towarów w całej UE.

na wdrażaniu i egzekwowaniu obowiązujących ram prawnych, a także ułatwi udział małych i średnich przedsiębiorstw w rynku wewnętrznym.

W komunikacie zatytułowanym „Wizja rynku wewnętrznego produktów przemysłowych” przedstawiono działania mające na celu stworzenie bardziej zintegrowanego rynku wewnętrznego opartego na racjonalizacji istniejących ram regulacyjnych. Komisja rozważy opracowanie wniosku ustawodawczego na temat sposobów usprawnienia i harmonizacji sankcji gospodarczych o charakterze administracyjnym lub cywilnoprawnym w przypadku braku zgodności z unijnym prawodawstwem harmonizacyjnym, aby zapewnić równe traktowanie wszystkich przedsiębiorstw na całym rynku wewnętrznym produktów przemysłowych. Europejska Sieć Przedsiębiorczości zostanie wzmocniona, aby zwiększyć wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw na rynku wewnętrznym i dalej rozwijać pomoc w uzyskaniu przez nie dostępu do finansowania, w celu poprawy ich efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania zasobami, a także zwiększania ich zdolności zarządzania innowacjami.

Przemysł obejmuje zarówno handel towarami, jak i świadczenie usług. Pełne wdrożenie dyrektywy usługowej jest nadal ważne dla konkurencyjności przemysłu europejskiego. Istnieje wyraźny brak równowagi między poziomem integracji na rynkach towarów i usług. Aby umożliwić skuteczną modernizację przemysłu, **nadal należy udoskonalać funkcjonowanie wewnętrznego rynku usług.**¹⁴

Wiele już osiągnięto, ale państwa członkowskie muszą nadal przeprowadzać reformy i poprawiać wdrażanie zasad rynku wewnętrznego w niektórych obszarach. W swoim komunikacie z 2012 r.¹⁵ Komisja Europejska zachęciła państwa członkowskie do podejmowania dodatkowych starań na rzecz ambitnego wdrażania dyrektywy usługowej. Pełne wdrożenie dyrektywy usługowej poprawiłoby znacząco funkcjonowanie rynku wewnętrznego, w szczególności dla małych i średnich krajów i konsumentów. Zwiększanie konkurencyjności umożliwiłoby uzyskanie łącznych korzyści gospodarczych wynoszących około 2,6 % PKB UE. Postępy są monitorowane w kontekście europejskiego semestru, a Komisja nawiązała dialog z państwami członkowskimi w celu osiągnięcia uzgodnionych politycznie celów.

Przemysł europejski byłby bardziej konkurencyjny, gdyby wewnętrzny rynek usług był bardziej zintegrowany, zwłaszcza w przypadku usług dla przedsiębiorstw, które stanowią około 12 % wartości dodanej generowanej w UE. Jest to dobry przykład świadczący o tym, że uwzględnienie konkurencyjności przemysłu w innych obszarach polityki może przyczynić się do zwiększenia ogólnej konkurencyjności gospodarki UE. Usługi dla przedsiębiorstw powinny być odpowiednio uwzględnione w opracowywaniu i wdrażaniu strategii polityki

¹⁴ Sprawozdanie w sprawie integracji jednolitego rynku znajduje się na stronie: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0785:FIN:PL:PDF>

¹⁵ Komunikat z dnia 8 czerwca 2012 r. (COM(2012) 261 final, „Partnerstwo na rzecz nowego wzrostu gospodarczego w sektorze usług 2012–2015”).

przemysłowej. Po komunikacie dotyczącym polityki przemysłowej z 2012 r. Komisja ustanowiła na początku 2013 r. grupę wysokiego szczebla ds. usług dla przedsiębiorstw. Komisja zbada konieczność podjęcia dalszych działań po wydaniu przez tę grupę zaleceń w marcu 2014 r.

Niedawno zaktualizowany **europejski system normalizacji** będzie ściśle monitorowany w celu oceny, czy należy go jeszcze dostosować do dynamicznie zmieniającego się otoczenia, tak by mógł on w dalszym ciągu przyczyniać się do realizacji strategicznych celów europejskich, w szczególności w dziedzinie polityki przemysłowej, usług, innowacyjności i rozwoju technologicznego.

Ponadto skuteczne ustalanie norm oraz ochrona praw własności intelektualnej (odpowiadających ogółem za 50 % wartości niematerialnych w UE) mają kluczowe znaczenie dla wspierania innowacji i rozwoju nowych technologii. **Komisja będzie dokładnie śledzić trwające dyskusje na temat wykorzystywania i roli praw własności intelektualnej w normalizacji i oceni konieczność zajęcia się tą kwestią w odrębnej inicjatywie.**

2.3. Otoczenie biznesu, ramy regulacyjne i administracja publiczna w UE

Konkurencyjność UE zawsze była oparta na solidnym i przewidywalnym otoczeniu instytucjonalnym, dobrej infrastrukturze, wiedzy oraz zdrowej i wykształconej sile roboczej. Tradycyjnie Europa jest uważana za dobre miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i produkcji przemysłowej. Obecnie jednak traci swoją pozycję konkurencyjną w porównaniu z innymi regionami świata¹⁶.

Fakt, że rynek wewnętrzny (w szczególności w zakresie usług) nie jest w pełni zintegrowany, jest ważnym czynnikiem hamującym wzrost wydajności. Europa jako całość nie dostosowała się w odpowiedni sposób do zmieniających się warunków. Obciążenia administracyjne i złożoność przepisów eliminowane są zbyt powoli i nierównomiernie, a niektóre rynki pracy nie są wystarczająco elastyczne. Procesy zmniejszania zadłużenia w następstwie kryzysu finansowego nadal negatywnie wpływają na nastroje gospodarcze i ograniczają przeprowadzanie nowych inwestycji i przyznawanie kredytów dla przedsiębiorstw, a tym samym mają negatywne skutki dla modernizacji unijnego przemysłu.

Komisja regularnie monitoruje wyniki UE w dziedzinie konkurencyjności i otoczenia biznesu, w szczególności w kontekście europejskiego semestru i w ramach sprawozdania na temat konkurencyjności państw członkowskich na podstawie art. 173 TFUE. W najnowszych sprawozdaniach stwierdzono oznaki poprawy, w miarę jak reformy strukturalne zaczynają

¹⁶ W sprawozdaniu Banku Światowego „Doing Business” z 2008 r. w pierwszej dwudziestce najlepszych miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej znalazło się osiem państw członkowskich, a trzy z nich zostały nawet zaliczone do najlepszych dziesięciu miejsc. W 2013 r. w pierwszej dwudziestce było tylko sześć państw członkowskich, a w pierwszej dziesiątce – dwa.

przynosić rezultaty, ale w poszczególnych państwach członkowskich postępy są nierównomierne.

Począwszy od 2014 r. **sprawozdanie dotyczące wyników i polityki państw członkowskich w dziedzinie konkurencyjności na podstawie art. 173 TFUE** zostanie rozszerzone w celu oceny i wyraźnego powiązania wpływu poprawy otoczenia biznesu na postępy państw członkowskich pod względem faktycznych wyników w zakresie konkurencyjności. Komisja rozszerzy również zakres swoich rocznych sprawozdań, tak by ocenić, w jaki sposób w poszczególnych krajach konkurencyjność przemysłu jest uwzględniana we wszystkich odnośnych obszarach polityki¹⁷.

Na poziomie UE Komisja stale pracuje nad polepszeniem jakości prawodawstwa i otoczenia regulacyjnego w celu podniesienia ich stabilności i przewidywalności. Realizacja **programu sprawności i wydajności regulacyjnej**, a także podejmowanie działań następczych w odniesieniu do dziesięciu największych obciążeń regulacyjnych (wskazanych przez organizacje biznesowe i zainteresowane strony) doprowadzą do uproszczenia unijnego prawodawstwa i zmniejszą obciążenie regulacyjne dla przedsiębiorstw. **Monitorowanie znaczenia dla konkurencyjności** zostało w pełni włączone do przeprowadzanych przez Komisję ocen skutków wszystkich głównych propozycji mających znaczący wpływ na konkurencyjność. W szeregu sektorów (stal, aluminium) przeprowadzono badania dotyczące **oceny łącznych kosztów**. Zostaną one również przeprowadzone w innych sektorach (np. w sektorze chemicznym i w przemyśle związanym z leśnictwem) w celu oszacowania *ex post* łącznych kosztów różnych aspektów krajowych i unijnych przepisów dotyczących sektorów przemysłowych. W 2014 r. zostaną zakończone **kontrole adekwatności** prawodawstwa dotyczącego przemysłu rafineryjnego. W przyszłości Komisja będzie stopniowo przeprowadzać kompleksowe przeglądy konkurencyjności oraz ram prawnych w każdym z głównych przemysłowych łańcuchów wartości, dokonując kontroli adekwatności i ocen łącznych kosztów¹⁸.

Komisja wzywa państwa członkowskie do podjęcia podobnych działań na poziomie krajowym w celu zapewnienia, by działania polityczne zwiększały konkurencyjność w całej UE. Komisja będzie monitorować postępy w tym obszarze.

Między 28 państwami członkowskimi istnieją znaczne różnice pod względem podejścia administracji publicznej do sektora prywatnego. W celu umożliwienia wszystkim państwom członkowskim korzystania z doświadczenia innych Komisja przedstawi inicjatywę na rzecz **administracji publicznej sprzyjającej wzrostowi gospodarczemu**, tak by zapewnić

¹⁷ Zob. konkluzje Rady ds. Konkurencyjności z dnia 2-3 grudnia 2013 r.

¹⁸ Ponadto podejmowane są inne inicjatywy w celu ułatwienia wdrażania przepisów w określonych dziedzinach. Na przykład obszerne prawodawstwo UE dotyczące odpadów podlega przeglądowi w celu uczynienia go bardziej jasnym i łatwiejszym do wprowadzenia w życie, a także aby ułatwić recykling surowców wtórnych.

kompleksowy przegląd najlepszych praktyk w administracji publicznej w całej UE, w szczególności w odniesieniu do narzędzi e-administracji i zamówień publicznych.

3. MODERNIZACJA PRZEMYSŁU: INWESTYCJE W INNOWACJE, NOWE TECHNOLOGIE, CZYNNIKI PRODUKCJI I UMIEJETNOŚCI

Ze względu na ograniczone zasoby naturalne i energetyczne oraz ambitne cele społeczne i środowiskowe przedsiębiorstwa unijne nie mogą być konkurencyjne w odniesieniu do produktów o niskich cenach i niskiej jakości. Aby zapewnić swoją konkurencyjność na rynkach światowych, muszą one stawiać na innowacyjność, wydajność, efektywne gospodarowanie zasobami i wysoką wartość dodaną. Przewaga komparatywna Europy w gospodarce światowej będzie nadal znajdowała się po stronie towarów i usług o wysokiej wartości dodanej, skutecznego zarządzania łańcuchami wartości i dostępu do rynków na całym świecie. Innowacyjność i rozwój technologiczny pozostaną zatem głównym źródłem konkurencyjności dla przemysłu w UE. Z tego względu konieczne są dalsze starania, by osiągnąć cel strategii „Europa 2020”, jakim jest przeznaczanie 3 % PKB na badania i rozwój.

Podstawowe znaczenie dla wzrostu wydajności przemysłu europejskiego mają w szczególności technologie cyfrowe. Ich potencjał w zakresie przekształceń i rosnący wpływ na wszystkie sektory definiuje na nowo tradycyjną działalność gospodarczą i modele produkcyjne. Technologie te doprowadzą do powstania szeregu nowych produktów, w szczególności wprowadzania przez przemysł innowacji w dziedzinie usług („przechodzeniem przemysłu na usługi”, ang. „servitization of industry”). W całej gospodarce światowej przeprowadzana jest obecnie digitalizacja i polityka przemysłowa musi uwzględniać nowe możliwości technologiczne, takie jak: chmury obliczeniowe, duże zbiory danych i rozwój łańcucha wartości danych, nowe przemysłowe zastosowania internetu, inteligentne zakłady produkcyjne, robotyka, drukowanie i projektowanie trójwymiarowe.

3.1. Stymulowanie inwestycji w innowacyjność i nowe technologie

Od początku kryzysu gospodarczego jednym z najpoważniejszych zagrożeń dla przyszłości przemysłu w Europie jest drastyczny spadek inwestycji w innowacje.

Aby wspierać inwestycje w innowacje, państwa członkowskie, regiony i przemysł mogą korzystać z coraz szerszego zakresu polityki, przepisów i instrumentów finansowych, które daje im do dyspozycji Komisja. W ramach **programu „Horyzont 2020”**, w szczególności jego filaru „Wiodąca pozycja w przemyśle”, na badania i innowacje przeznaczonych zostanie blisko 80 mld EUR. Obejmuje to wsparcie dla kluczowych technologii prorozwojowych, które zmieniają globalne łańcuchy wartości, zwiększą efektywność gospodarowania zasobami i przekształcą międzynarodowy podział pracy. Aby ułatwić rynkowe wykorzystywanie wyników badań, program „Horyzont 2020” będzie również finansować prototypy bardziej

odpowiadające potrzebom rynku i projekty demonstracyjne. Kluczowym elementem nowego programu ramowego jest połączenie sił z sektorem prywatnym w ramach partnerstw publiczno-prywatnych w kluczowych obszarach przemysłu, w celu wspierania dodatkowych inwestycji prywatnych.

Ponadto wraz z przyjęciem nowych wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020 z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych państwom członkowskim udostępnionych zostanie co najmniej 100 mld EUR w celu finansowania inwestycji w innowacje, zgodnie z priorytetami polityki przemysłowej. W latach 2014-2020 inwestycje w innowacje przeprowadzone przez **europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne** będą zgodne z koncepcją „**inteligentnej specjalizacji**”, aby umożliwić państwom członkowskim i regionom skoncentrowanie inwestycji na dziedzinach, w których mają przewagę konkurencyjną, a także zachęcić do tworzenia ogólnoeuropejskich łańcuchów wartości. Wiele obszarów tematycznych zaproponowanych przez państwa członkowskie i regiony w ramach strategii inteligentnej specjalizacji jest związanych z sześcioma strategicznymi obszarami wyznaczonymi na podstawie polityki przemysłowej wprowadzającej kompleksowy pakiet finansowania do dyspozycji regionów.

Ponieważ państwa członkowskie coraz częściej pragną wspierać inwestycje w strategicznych obszarach przemysłu, Komisja **aktualizuje zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji** oraz **reformuje zasady udzielania zamówień publicznych** w celu stworzenia masy krytycznej po stronie popytu i poprawy efektywności w przydzielaniu zasobów przy pełnym poszanowaniu reguł konkurencji i rynku wewnętrznego.

Konieczność przyspieszenia inwestycji w przełomowe technologie w szybko rozwijających się obszarach było główną przyczyną określenia przez Komisję w komunikacie w sprawie polityki przemysłowej z 2012 r. sześciu obszarów, w których należy wspierać inwestycje.

Do tych strategicznych, przekrojowych obszarów należą: zaawansowane przetwórstwo przemysłowe, kluczowe technologie prorozwojowe, czyste ekologicznie pojazdy i transport, produkty biotechnologiczne, budownictwo i surowce oraz inteligentne sieci. Prace sześciu, utworzonych rok temu, grup zadaniowych umożliwiły Komisji zidentyfikowanie możliwości i przeszkód dla innowacji, które wymagają dalszych działań politycznych. W oparciu o wyniki tych prac, **Komisja będzie nadal dążyć do realizacji następujących priorytetów:**

- **zaawansowane przetwórstwo przemysłowe:** wprowadzenie w życie wspólnoty wiedzy i innowacji w odniesieniu do przetwórstwa o wartości dodanej oraz ustanowienie partnerstwa publiczno-prywatnego dotyczącego zrównoważonych procesów przemysłowych poprzez efektywne gospodarowanie zasobami i większą efektywność energetyczną, fabryki jutra, fotonikę i robotykę oraz modernizację zdolności do innowacji i zwiększenie konkurencyjności europejskiego sektora przetwórstwa przemysłowego. Włączenie technologii cyfrowych w proces przetwórstwa przemysłowego będzie priorytetem dla przyszłych prac w świetle rosnącego znaczenia internetu przemysłowego.

Stosowanie dużych zbiorów danych będzie coraz bardziej włączone do procesu przetwórstwa przemysłowego¹⁹;

- **kluczowe technologie prorozwojowe:** ta grupa zadaniowa pracuje nad zidentyfikowaniem potencjalnych projektów – o europejskim znaczeniu – z dziedziny kluczowych technologii prorozwojowych w wielu obszarach (m.in. baterie, inteligentne materiały, produkcja o wysokiej wydajności i bioproceny przemysłowe), ułatwia dostęp MŚP do infrastruktury technologicznej w całej Europie oraz bada dalsze możliwości oferowane przez protokół ustaleń podpisany z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym;
- **produkty biotechnologiczne:** zapewnianie dostępu do uzyskiwanych w zrównoważony sposób surowców po cenach obowiązujących na rynku światowym w celu produkcji produktów biotechnologicznych. Będzie to wymagać stosowania modelu kaskadowego w wykorzystaniu biomasy i eliminowania wszelkich możliwych zakłóceń w przydzielaniu biomasy do zastosowań alternatywnych, które mogłyby wynikać z pomocy i innych mechanizmów sprzyjających wykorzystywaniu biomasy do innych celów (np. generowania energii)²⁰;
- **ekologicznie czyste pojazdy i statki:** przyjęcie i pełne wdrożenie wniosku Komisji w sprawie rozmieszczania infrastruktury paliw alternatywnych, wdrożenie inicjatywy na rzecz ekologicznych samochodów i innych inicjatyw w ramach programu „Horyzont 2020” wspierających ekologicznie czysty i energooszczędny transport i mających na celu wprowadzenie światowych norm dla samochodów elektrycznych oraz wdrożenie priorytetów określonych w ramach planu działania CARS 2020;
- **zrównoważone budownictwo i uzyskiwane w zrównoważony sposób surowce:** ustanowienie instrumentu pożyczkowego EBI w wysokości 25 mld EUR na działania związane z efektywnością energetyczną w budownictwie mieszkaniowym oraz udoskonalenie recyklingu i zrównoważonego gospodarowania odpadami w budownictwie;
- **inteligentne sieci i infrastruktura cyfrowa:** zdefiniowanie kolejnych celów w zakresie rozwoju elementów inteligentnych sieci, zmiana i rozszerzenie zleceń dotyczących normalizacji oraz opracowanie wskaźników skuteczności działania i wytyczne w ich zakresie.²¹ Infrastruktura i oprogramowanie na potrzeby łączności w ramach internetu przemysłowego, który w świetle jego rosnącego znaczenia jest priorytetowym obszarem, powinny umożliwić integrację procesów o wysokiej wydajności, w tym chmur obliczeniowych.

¹⁹ Zob. planowany dokument roboczy służb Komisji „Zaawansowane przetwórstwo przemysłowe – postęp w Europie” (ang. „Advancing Manufacturing – Advancing Europe”).

²⁰ Opis i interpretacja modelu kaskadowego znajdują się na stronie internetowej:

http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/201202_commission_staff_working.pdf – dokument roboczy służb Komisji towarzyszący komunikatowi Komisji w sprawie strategii dotyczącej biogospodarki – zob. s. 25-26, akapit drugi w sekcji 1.3.3.1. oraz

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0201+0+DOC+PDF+V0//EN> – opinia Parlamentu Europejskiego na temat komunikatu Komisji w sprawie strategii dotyczącej biogospodarki – zob. pkt 28, s. 6-7.

²¹ Komisja wybrała niedawno dwa projekty dotyczące inteligentnych sieci jako projekty stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania dla transeuropejskiej infrastruktury energetycznej.

W oparciu o wyniki prac grup zadaniowych Komisja proponuje państwom członkowskim łączenie narzędzi polityki regionalnej i przemysłowej w celu stworzenia platform inteligentnej specjalizacji, tak by pomóc regionom we wprowadzeniu programów inteligentnej specjalizacji poprzez ułatwianie kontaktów między przedsiębiorstwami i klastrami, co umożliwi dostęp do innowacyjnych technologii i możliwości rynkowych.

Wreszcie, w oparciu o analizę mocnych stron i głównych atutów przemysłu w Europie, Komisja zbada obszary działalności przemysłowej, w których w przyszłości Europa powinna mieć przewagę komparatywną. Ponadto monitorowanie trendów inwestycyjnych będzie odgrywało coraz ważniejszą rolę w ocenie przeprowadzanej w kontekście europejskiego semestru.

3.2. Podniesienie wydajności i efektywności gospodarowania zasobami oraz ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo czynników produkcji

Mimo że przedsiębiorstwa w UE muszą mieć stały dostęp do kluczowych czynników produkcji na jak najlepszych warunkach, nadal istnieją poważne problemy na rynkach kapitałowych oraz rynkach energii i surowców.

a) Dostęp do finansowania

Dzięki reformom regulacyjnym na rynkach finansowych, rozsądnym ramom polityki pieniężnej i nowej strukturze nadzoru w kontekście działań na rzecz unii bankowej udało się przywrócić stabilność finansową. Zmniejszanie przez banki udziału finansowania dłużnego utrudnia jednak przedsiębiorstwom dostęp do kredytów bankowych, zwłaszcza w przypadku MŚP w państwach członkowskich, w których kryzys miał szczególnie dotkliwe skutki.

Działania polityczne przyczyniają się obecnie do łatwiejszego zaspokojenia potrzeb kapitałowych przeznaczonych na konkretne cele. W latach 2014-2020 polityka spójności będzie w dalszym ciągu zapewniać przedsiębiorstwom dostęp do finansowania za pośrednictwem instrumentów finansowych. W nowym okresie programowania przewidziano, oprócz tradycyjnych instrumentów finansowych utworzonych na poziomie krajowym lub regionalnym, względnie transnarodowym lub transgranicznym, możliwość wnoszenia wkładu w instrumenty finansowe utworzone na szczeblu unijnym. Należy do nich inicjatywa dotycząca MŚP, która jest posiadającym gwarancje UE instrumentem opartym na podziale ryzyka, zgodnie z wnioskiem Rady Europejskiej z października 2013 r. Jest ona wynikiem **inicjatywy** zaproponowanej przez **Komisję i EBI** i umożliwiającej państwom członkowskim, na zasadzie dobrowolności, wykorzystanie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu wspierania instrumentów finansowych zapewniających kredyty dla MŚP. **Państwa członkowskie są proszone o wniesienie wkładu do tej inicjatywy ze środków krajowych przydzielonych im w ramach europejskich funduszy**

strukturalnych i inwestycyjnych, dzięki czemu instrument może osiągnąć masę krytyczną i mieć znaczący wpływ na zwiększenie akcji kredytowej dla MŚP.

Przyjęcie programów COSME i „Horyzont 2020” znacząco zwiększy również możliwości finansowania z funduszy sektora publicznego poprzez inwestycje kapitałowe za pośrednictwem pośredników finansowych, takich jak fundusze *venture capital* i właściwie funkcjonujący ogólnoeuropejski rynek *venture capital*. Pełne wdrożenie dyrektywy w sprawie opóźnień w płatnościach²² również poprawi możliwości finansowania dla przedsiębiorstw. Wprowadzone ostatnio zmiany legislacyjne będą ułatwiać dostęp MŚP do finansowania. Na przykład w **rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych** przewidziano współczynnik korygujący, który obniża wymogi kapitałowe związane z ryzykiem kredytowym z tytułu ekspozycji wobec małych i średnich przedsiębiorstw. W zmienionej dyrektywie w sprawie rynków instrumentów finansowych (dyrektywa MiFID) przewidziano utworzenie specjalnych platform obrotu nazywanych „rynkami na rzecz wzrostu MŚP”. Zmieniona dyrektywa w sprawie przejrzystości znosi wymóg publikacji kwartalnych informacji finansowych, a nowe zasady dotyczące europejskich funduszy *venture capital* i europejskich funduszy na rzecz przedsiębiorczości społecznej doprowadzą do powstania specjalnego paszportu UE dla zarządzających funduszem inwestującym w MŚP, które rozpoczynają działalność, i w przedsiębiorstwa społeczne.

Mimo podjęcia tych działań przewiduje się, że dostęp do finansowania nadal będzie stanowić problem. Mimo że duże przedsiębiorstwa coraz częściej szukają źródeł finansowania na rynkach obligacji, europejskie MŚP nadal w znacznym stopniu, bardziej niż ma to miejsce w innych częściach świata, zależą od banków jako ich głównego źródła finansowania. Wskutek kryzysu w UE doszło do fragmentacji rynku wewnętrznego kredytów bankowych, a w niektórych państwach nieproporcjonalnie wzrosły stopy oprocentowania kredytu. **Cel polegający na utworzeniu wewnętrznego rynku kapitału, na którym MŚP mogłyby mieć transgraniczny dostęp do finansowania, nadal nie został zrealizowany.**

W tym kontekście nadal dokłada się starań, aby poprawić kanały udostępniania kredytu i zdywersyfikować źródła finansowania przedsiębiorstw. Poczyniono pewne postępy w realizacji kilku inicjatyw zawartych w aktualizacji z 2012 r. komunikatu w sprawie polityki przemysłowej. W wyniku analizy odpowiedzi udzielonych na **zieloną księgę w sprawie długoterminowego finansowania** zostaną przedstawione propozycje działań mających na celu dywersyfikację źródeł finansowania dla MŚP i ułatwianie inwestycji długoterminowych.

Ponadto potrzebne są dodatkowe środki w celu zmniejszenia wpływu niedoborów w zakresie finansowania, z którymi borykają się niektóre przedsiębiorstwa. W związku z tym Komisja będzie kontynuować współpracę z grupą EBI i wspierać inicjatywy dwustronne między państwami członkowskimi służące rozwiązaniu problemu tych niedoborów.

²² Dyrektywa 2011/7/UE w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych z 16.2.2011 r., dostępna na stronie internetowej: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:048:0001:0010:pl:PDF>

b) Energia

Pomimo wzrostu wydajności oraz stopniowego otwarcia rynków energii na konkurencję, co doprowadziło do obniżenia cen hurtowych energii elektrycznej i gazu, ceny detaliczne energii dla przemysłu wzrosły. W latach 2008-2012 ceny detaliczne energii elektrycznej dla przemysłu wzrastały w UE średnio o 3,5 % rocznie, a ceny gazu – o 1 %. W rezultacie zgodnie z danymi Międzynarodowej Agencji Energetycznej²³ szacuje się, że ceny energii elektrycznej dla przemysłu są w UE dwa razy wyższe niż w USA i Rosji oraz o 20 % wyższe niż w Chinach. Różnica cen jest jeszcze większa w przypadku gazu: w UE ceny gazu dla przemysłu są od trzech do czterech razy wyższe niż dla konkurencji w USA, Rosji i Indiach, o 12 % wyższe niż w Chinach, ale niższe niż w Japonii. Ceny faktycznie zapłacone przez użytkowników przemysłowych mogą jednak być różne w poszczególnych państwach członkowskich.

W komunikacie w sprawie cen energii i w towarzyszącym mu dokumencie roboczym służb Komisji przedstawiono dobrze udokumentowaną ewolucję cen energii i ich trzech głównych składników, tj. kosztów energii, kosztów sieci oraz podatków i opłat, w tym wsparcia na rzecz odnawialnych źródeł energii. Największym składnikiem cen energii pozostają koszty energii, choć ich udział stale się zmniejsza. Ponadto pod tym względem istnieją znaczne różnice między poszczególnymi państwami członkowskimi. Za wzrost cen energii odpowiadają głównie koszty sieci oraz podatki i opłaty, które w coraz większym stopniu wpływają na ostateczną cenę detaliczną.²⁴

Ewolucja kosztów energii jest kwestią, która ma zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności energochłonnych sektorów przemysłu. Koszty energii odpowiadają za znaczną część całkowitych kosztów produktów papierniczych i poligraficznych, materiałów chemicznych, szkła i ceramiki, żelaza i stali oraz metali nieżelaznych, chociaż między poszczególnymi fabrykami, technologiami i państwami istnieją istotne różnice.

Konkurencyjność przemysłu i efektywność energetyczna pozostają głównymi celami Unii, co stwierdzono w strategii „Europa 2020”. Do osiągnięcia tych celów w najbardziej opłacalny sposób przyczynia się polityka UE w różnych obszarach.

- Pod względem zapewniania finansowania w programie „Horyzont 2020” przewidziano bezpośredni dostęp do finansowania badań i innowacji dotyczących energii i klimatu, głównie poprzez cel szczegółowy „Bezpieczna, ekologiczna i efektywna energia” i inicjatywy dotyczące wyzwań społecznych i wiodącej roli przemysłu, takie jak SPIRE (zrównoważone procesy przemysłowe poprzez efektywne gospodarowanie zasobami i większą efektywność energetyczną), EPSTE (europejski strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych), SILC II (plan trwałego ograniczenia emisji w przemyśle),

²³ Ceny te nie zostały skorygowane o różnice w jakości, w UE dostawy energii elektrycznej są bowiem bardziej pewne i w UE dochodzi do mniejszej liczby przerw w dostawach niż w tych państwach.

²⁴ COM(2014) 21 final z dnia 22 stycznia 2014 r. „Ceny i koszty energii w Europie”. W komunikacie tym szczegółowo przedstawiono ewolucję kosztów i cen energii.

które mają na celu opracowanie i wspieranie przełomowych technologii niezbędnych do osiągnięcia celów związanych z klimatem i energią.

- Utworzenie w pełni zintegrowanego rynku wewnętrznego energii i zwiększenie konkurencji na rynkach energii umożliwi użytkownikom przemysłowym i mieszkańcom UE korzystanie z niższych cen hurtowych energii.
- Dalszy rozwój wydajnej ogólnoeuropejskiej infrastruktury w odniesieniu do gazu i energii elektrycznej oraz do transportu głównych składników tych surowców, takich jak etylen i propylen, pomoże obniżyć koszty transportu i ograniczyć zagrożenia dla energochłonnych sektorów przemysłu. Istniejących rurociągi powinny zostać powiązane w szczególności z południową i wschodnią częścią Europy w celu zwiększenia synergii między przedsiębiorstwami z różnych państw członkowskich i osiągnięcia wyższej efektywności energetycznej w całej Europie.
- Ważne jest, aby uniknąć nieproporcjonalnych podwyżek kosztów energii wskutek podatków, opłat i innych instrumentów wprowadzanych przez państwa członkowskie w celu wdrożenia polityki w różnych dziedzinach. Jest to niezbędne, aby zapewnić opłacalność i przyczynić się do poprawy konkurencyjności UE.

Wraz z niniejszym komunikatem Komisja przyjęła pakiet klimatyczno-energetyczny, w którym przedstawiła swoją politykę w tej dziedzinie do 2030 r.²⁵. Z wyjątkiem jednego przypadku pakiet nie ma charakteru legislacyjnego, lecz umożliwi dyskusje w Radzie Europejskiej i Parlamencie Europejskim w celu przyczynienia się do zdefiniowania stanowiska Unii Europejskiej w odniesieniu do zwalczania zmiany klimatu oraz wzajemnych powiązań między zwalczaniem zmiany klimatu a polityką energetyczną i konkurencyjnością gospodarki UE.

c) Surowce i efektywne gospodarowanie zasobami

Przemysł UE jest przeważnie zależny od dostaw surowców z rynków międzynarodowych²⁶, zwłaszcza nieprzetworzonych minerałów i metali. Stoi on przed szeregiem wyzwań dotyczących dostępu zarówno do surowców pierwotnych, jak i surowców wtórnych w całym łańcuchu wartości (poszukiwanie, wydobywanie, przetwarzanie/rafinacja, recykling i zastępowanie). Od 2008 r. Komisja jest zaangażowana w strategię dotyczącą surowców

²⁵ [COM\(2014\) 15](#) final, „Ramy polityczne na okres 2020–2030 dotyczące klimatu i energii”, [COM\(2014\) 20](#) final, wniosek w sprawie decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej ustanowienia i funkcjonowania rezerwy zapewniającej stabilność rynku dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych i zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE”, [COM\(2014\) 23](#) final, „Komunikat w sprawie rozpoznawania i wydobywania węglowodorów (takich jak gaz łupkowy) w UE z zastosowaniem intensywnego szczelinowania hydraulicznego” oraz C(2014) 267 final, „Zalecenie Komisji w sprawie podstawowych zasad rozpoznawania i wydobywania węglowodorów (takich jak gaz łupkowy) z zastosowaniem intensywnego szczelinowania hydraulicznego”, wszystkie z dnia 22.1.2014 r.

²⁶ Zgodnie z publikacją VDI (niemieckie stowarzyszenie inżynierów) „Struktura kosztów sektorze przetwórstwa przemysłowego” koszty materiałowe stanowią średnio ponad 40 % kosztów produkcji. Szacuje się, że poprawa efektywnego gospodarowania zasobami mogłaby ograniczyć zapotrzebowanie na materiałne czynniki produkcji o 17-24 % do 2030 r. Zob. „Badanie dotyczące modelu makroekonomicznego zrównoważonego rozwoju i powiązań między gospodarką a ochroną środowiska” (2011), GWS i inni na zlecenie Komisji na stronie: http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macroeconomic.pdf

(„inicjatywę na rzecz surowców”). Komisja wspiera również efektywne wykorzystanie zasobów oraz działalność gospodarczą i modele produkcji wykorzystujące surowce wtórne.

Inicjatywa Komisji na rzecz surowców ma silny wymiar zewnętrzny, aby zapewnić sprawiedliwy i pewny dostęp do surowców na całym świecie, gwarantując w ten sposób równe szanse dla wszystkich podmiotów uczestniczących w obrocie surowcami. UE osiągnęła sukces, jeżeli chodzi o wynegocjowanie w dwustronnych i wielostronnych umowach handlowych przepisów dotyczących eksportu surowców oraz nadzorowanie i egzekwowanie przepisów w zakresie likwidowania barier wpływających na obrót surowcami.

Komisja będzie nadal wykorzystywać wszelkie dostępne jej instrumenty, w tym prowadzoną obecnie analizę dotyczącą polityki zagranicznej w zakresie surowców, w celu zabezpieczenia stałego dostępu do surowców. W ramach bieżących i przyszłych negocjacji handlowych kwestie poruszone w niniejszym rozdziale będą szczególnie uwzględniane.

Komisja **rozważy opracowanie komunikatu w sprawie europejskiego partnerstwa innowacyjnego dotyczącego surowców** w celu wyjaśnienia, w jaki sposób Komisja Europejska, państwa członkowskie, przemysł i środowisko akademickie zamierzają współpracować w celu realizacji przyjętego w 2013 r. strategicznego planu realizacji partnerstwa na rzecz poprawy badań i innowacji, otoczenia prawnego i normalizacji.

Do konkretnych celów należy uruchomienie maksymalnie 10 projektów pilotażowych, które mają służyć wspieraniu technologii w zakresie produkcji i przetwarzania surowców pierwotnych i wtórnych, znalezieniu substytutów dla co najmniej trzech zastosowań krytycznych lub rzadkich surowców, a także stworzeniu lepszych warunków ramowych dla surowców w Europie²⁷.

W celu ułatwienia wprowadzenia tej zmiany w przemyśle Komisja przedstawi w 2014 r. inicjatywę ustawodawczą w sprawie efektywnego gospodarowania zasobami i odpadów. Inicjatywa ta będzie opierać się na postępach w realizacji Planu działania na rzecz zasobooszczędnej Europy oraz będzie określać kluczowe elementy niezbędne do odblokowania potencjału ekonomicznego UE w zakresie zwiększenia wydajności przy jednoczesnym ograniczeniu zużycia zasobów i zapewnianiu rozwoju w kierunku gospodarki obiegowej. Inicjatywa będzie obejmowała wnioski płynące z opracowania odpowiednich wskaźników i celów oraz przegląd głównych celów w prawodawstwie UE dotyczącym odpadów (zgodnie z klauzulami przeglądu w dyrektywie ramowej w sprawie odpadów, dyrektywie w sprawie składowania odpadów i dyrektywie w sprawie opakowań), a także ocenę *ex post* dyrektyw w sprawie strumienia odpadów, w tym ocenę możliwości zwiększenia spójności między nimi.

²⁷ W kontekście drugiego filaru inicjatywy na rzecz surowców w 2014 r. Komisja opublikuje sprawozdanie na temat wskaźników krajowej polityki w dziedzinie surowców mineralnych w odniesieniu do wyników państw członkowskich w zakresie wydawania pozwoleń i planowania przestrzennego, jak również przeprowadzania konsultacji społecznych w celu przeanalizowania ze wszystkimi zainteresowanymi stronami wariantów działania w kierunku ewentualnej harmonizacji niektórych aspektów procedur wydawania pozwoleń i planowania przestrzennego.

Ponadto, na podstawie wstępnych ocen, Komisja będzie w miarę potrzeby proponować środki mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości cenowych, które uniemożliwiają przedsiębiorstwom UE **dostęp do głównych czynników produkcji dla przemysłu po cenach obowiązujących na rynkach międzynarodowych**. Komisja zapewni neutralność polityczną w dostępie do biomasy na potrzeby różnych celów, aby umożliwić skuteczne stosowanie modelu kaskadowego w wykorzystaniu biomasy na rzecz zapewnienia efektywnego i zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych. Jeżeli zostanie to uznane za konieczne, Komisja rozważy także środki umożliwiające dostęp przemysłu po cenach obowiązujących na rynkach światowych do głównych czynników produkcji, takich jak bioetanol lub skrobia, dla działalności przemysłowej wywodzącej się z tradycyjnych sektorów, takich jak przemysł chemiczny, papierniczy i inne sektory związane z leśnictwem, ale opartej na wykorzystaniu biotechnologii²⁸.

3.3. Podnoszenie umiejętności i ułatwianie zmian przemysłowych

Umiejętności uważane są za główny element polityki w strategii „Europa 2020”. Komisja przygotowała ogólną strategię na rzecz poprawy systemów kształcenia i szkolenia poprzez przewidywanie zmian i inwestycje w kapitał ludzki wspierane za pomocą instrumentów finansowych UE, udostępniła narzędzia służące monitorowaniu umiejętności oraz potrzeb i tendencji szkoleniowych, a także przedstawiła konkretne inicjatywy, które mają doprowadzić do kontaktów i współpracy między właściwymi podmiotami zajmującymi się praktykami zawodowymi (w tym zintegrowania partnerów społecznych), szczególnie tymi dotyczącymi kluczowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Niedopasowanie umiejętności i kwestie dotyczące szkoleń prawdopodobnie pozostaną kluczowym wyzwaniem dla przemysłu UE w nadchodzących latach, zwłaszcza że postęp w dziedzinie technologii produkcyjnych zwiększy zapotrzebowanie na konkretne umiejętności i szkolenia. Pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi istnieją znaczne różnice pod względem osiągnięć w zakresie umiejętności oraz skuteczności systemów szkolenia zawodowego. Powyższe kwestie, a także wysokie wskaźniki bezrobocia w dotkniętych kryzysem państwach członkowskich, wymagają natychmiastowych działań służących zwiększeniu inwestycji w kształcenie i szkolenia. Wymagają one również poprawy mobilności transgranicznej. W tym celu Komisja przyjęła kompleksową reformę EURES, która doprowadzi do intensywniejszej współpracy między europejskimi publicznymi służbami zatrudnienia w UE i EOG w celu ułatwienia mobilności i dopasowania umiejętności do potrzeb za pośrednictwem szeregu nowych usług i produktów.

Powszechnie docenia się znaczenie przyuczania do zawodu dla wspierania konkurencyjności przemysłu. Pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi istnieją znaczne różnice pod względem zdobywania umiejętności i skuteczności systemów **szkolenia zawodowego**, które są bezpośrednio skorelowane z wysokimi poziomami bezrobocia w państwach

²⁸ Zob. sekcje dotyczące przemysłu chemicznego i przemysłu związanego z leśnictwem w załączonym dokumencie roboczym służb Komisji.

członkowskich dotkniętych kryzysem. Inicjatywy takie jak europejski sojusz na rzecz przygotowania zawodowego nadal będą wspierać rozwój przyuczania do zawodu, które byłoby wysokiej jakości i skuteczne w wyniku silnych partnerstw między pracodawcami i systemami edukacji w całej UE.

Ponadto Komisja jest w trakcie opracowywania nowej edycji programu „Erasmus” dla młodych przedsiębiorców, jak również innych instrumentów służących umożliwieniu **staży w przedsiębiorstwach na zasadach transgranicznych**²⁹ poprzez aktywne zaangażowanie przemysłu i MŚP. W komunikacie „Nowe podejście do edukacji”³⁰ wezwano do przywiązywania dużej wagi do dostosowania oferowanych umiejętności do potrzeb na rynku pracy w całej Europie, co obecnie jest wzmacniane i wspierane przez nowy program finansowania Erasmus+. **Komisja zachęca państwa członkowskie do wspierania tych wysiłków.**

Obecnie w skali rocznej tylko 0,3 % mieszkańców UE przeprowadza się do innego państwa członkowskiego ze względów zawodowych, w porównaniu z poziomem 2,4 % w USA. UE ma do odegrania wyjątkową rolę, aby **ułatwić mobilność edukacyjną między instytucjami kształcenia i szkolenia w ramach programu Erasmus+ na wszystkich poziomach: przyuczania do zawodu, staży i wymiany naukowej na poziomie szkolnictwa wyższego.** Przemysł i MŚP będą nadal zachęcane do wzięcia udziału w takich inicjatywach. W szybko rozwijających się sektorach i obszarach działalności gospodarczej **wspólnoty wiedzy i innowacji** przyczynią się do udostępnienia umiejętności potrzebnych na tych nowych rynkach.

Zainteresowane strony na wszystkich szczeblach powinny dążyć do przewidywania zmian i odpowiedniego zarządzania w odniesieniu do zapotrzebowania na umiejętności i szkolenia. Polityka przemysłowa musi również ułatwiać przemiany w przemyśle oraz wspierać modernizację struktur przemysłowych w celu uniknięcia drastycznych i szkodliwych restrukturyzacji.

Ponieważ skutki restrukturyzacji są najbardziej bezpośrednio odczuwalne na poziomie regionalnym, zarządzanie zmianami i przewidywanie zmian wymaga aktywnego zaangażowania regionów. W duchu skutecznych strategii „inteligentnej specjalizacji” inicjatywy polityczne na tym poziomie (w odniesieniu do infrastruktury, szkoleń, badań i innowacji) powinny zatem uwzględniać wpływ przyszłej restrukturyzacji.

Aby wspomóc regiony w modernizacji bazy przemysłowej poprzez przekierowanie środków do bardziej wydajnych sektorów oraz aby wspierać starania o zminimalizowanie ewentualnych skutków społecznych, **Komisja przedstawi propozycję kompleksowego podejścia do przewidywania i ułatwiania przemian na poziomie regionalnym.**

²⁹ Zob. wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie ram jakości dla staży z dnia 4 grudnia 2013 r., COM(2013) 857 final.

³⁰ COM(2012) 669 final „Nowe podejście do edukacji: inwestowanie w umiejętności na rzecz lepszych efektów społeczno-gospodarczych” z 20.11.2012 r.

Na początku 2014 r. Komisja przedstawi komunikat w sprawie tworzenia miejsc pracy w gospodarce ekologicznej, tak by skoncentrować wysiłki na kluczowych sektorach gospodarki, które mają potencjał tworzenia miejsc pracy, oraz na rozwijaniu powiązanych nowych umiejętności.³¹

4. MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Tradycyjnie w ramach polityki przemysłowej UE dużo uwagi poświęcano MŚP, których potrzeby zostały również uwzględnione w niniejszym komunikacie. Do końca 2013 r. Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji udzielił pomocy dla instytucji finansowych w udostępnieniu nowego finansowania w wysokości około 30 mld EUR dla ponad 315 000 MŚP i bezpośrednio doprowadził do utworzenia lub przyczynił się do utrzymania około 380 000 miejsc pracy. Ponadto w tym samym okresie z funduszy strukturalnych przeznaczono około 70 mld EUR na wspieranie przedsiębiorstw, głównie MŚP. Dofinansowanie otrzymało blisko 200 000 projektów, z których każdy wspierał kilka MŚP, w tym 78 000 przedsiębiorstw rozpoczynających działalność, i utworzono co najmniej 268 000 stałych miejsc pracy (i jeszcze więcej utrzymano).

Koszty regulacyjne i administracyjne mogą wpływać na MŚP do dziesięciu razy bardziej niż w przypadku dużych przedsiębiorstw. Komisja systematycznie wspiera upraszczanie procedur dla MŚP poprzez wyłączenia dla mikroprzedsiębiorstw i stosowanie zasady „najpierw myśl na małą skalę”. Warunki ramowe dla MŚP uległy znacznej poprawie od momentu przyjęcia programu Small Business Act pięć lat temu. Średni czas i koszt rozpoczynania działalności gospodarczej zostały ograniczone (z dziewięciu do pięciu dni oraz z 463 EUR do 372 EUR). W niektórych państwach członkowskich uzyskanie wszystkich pozwoleń wymaganych do rozpoczęcie działalności nadal jednak wymaga dużej ilości czasu i poniesienia znacznych kosztów.

Nowe perspektywy finansowe na lata 2014-2020 zawierają nowe, bardziej zaawansowane instrumenty wspierające przedsiębiorczość i MŚP. Po raz pierwszy obejmują one program, a mianowicie program COSME, ukierunkowany specjalnie na MŚP. Program dysponuje łącznym budżetem w wysokości 2,3 mld EUR, dodatkowo w stosunku do wkładów związanych z polityką UE w innych obszarach. W ramach nowej polityki spójności szczególną uwagę zwraca się na konkurencyjność MŚP. Specjalny instrument w programie „Horyzont 2020” zapewnia środki finansowe na wczesny etap rozwoju MŚP oraz badania wysokiego ryzyka i innowacje dokonywane przez MŚP. Ponadto nowa polityka rozwoju obszarów wiejskich przyczynia się do tworzenia nowych MŚP na obszarach wiejskich oraz do podnoszenia ich konkurencyjności.³²

³¹ Zatrudnienie i aspekty społeczne przewidywania zmian i restrukturyzacji zostały omówione w komunikacie Komisji z dnia 13 grudnia 2013 r. (COM(2013) 882 final).

³² Szczegółowe informacje na temat „niebieskiego wzrostu” znajdują się w komunikacie „Niebieski wzrost – szanse dla zrównoważonego wzrostu w sektorach morskich”, COM(2012) 494 z 13.9.2012 r.

Oprócz tego wsparcia finansowego wytyczne dotyczące pomocy państwa w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka w szczególności sposób uwzględniają problemy, jakie napotykają MŚP w odniesieniu do finansowania swojej działalności.

Aby MŚP mogły uwolnić swój pełen potencjał, **muszą pokonać przeszkody ograniczające ich rozwój**. Średnie MŚP w Europie jest mniejsze niż w USA. Istnieją również różnice pod względem wielkości MŚP w obrębie samej UE. MŚP w Niemczech mają średnio 7,6 pracownika, natomiast w Hiszpanii – 3,6 pracownika, a we Włoszech – 3,2 pracownika. Ma to istotne konsekwencje: im mniejsze przedsiębiorstwo, tym większe ma trudności z inwestowaniem w innowacje, eksportem i włączaniem się w światowe łańcuchy wartości, co obniża jego konkurencyjność.

Potencjał **klastrów** w zakresie tworzenia otoczenia, które sprzyja innowacjom, dla wzajemnie wspierających się grup MŚP musi być lepiej wykorzystywany jako sposób wspierania ich rozwoju. Komisja ułatwi kontakty między MŚP pragnącymi włączyć się do światowej klasy klastrów w celu osiągnięcia doskonałości i ogólnoeuropejskich łańcuchów wartości. Szczególne znaczenie będą miały nie tylko sektory przemysłowe, ale także ułatwianie współpracy i innowacji w wymiarze międzysektorowym i transgranicznym.

Konieczna jest większa integracja łańcuchów wartości dodanej, począwszy od pozyskiwania surowców, a skończywszy na usługach dla przedsiębiorstw i dystrybucji, a także powiązań z ośrodkami badań naukowych, szkoleń i kształcenia. Projekty demonstracyjne, których realizacja będzie możliwa dzięki klastrom i które będą dotyczyły innowacji łańcucha wartości, będą również finansowane w ramach programu „Horyzont 2020” w ramach wsparcia w zakresie wprowadzania w życie strategii inteligentnej specjalizacji. Ponadto Komisja będzie wspierać plan działania na rzecz przedsiębiorczości w celu rozwijania umiejętności i postaw sprzyjających przedsiębiorczości oraz ułatwienia osobom prywatnym rynkowego wykorzystania nowych pomysłów.

Zaktualizowany program Small Business Act może stworzyć więcej synergii z procesem reform w ramach europejskiego semestru i tym samym pomóc MŚP w rozwoju i tworzeniu miejsc pracy. Komisja rozważy działania i, w odpowiednich przypadkach, zaproponuje nowe środki prawne w celu zapewnienia możliwości założenia nowego przedsiębiorstwa w każdym państwie członkowskim przy maksymalnych kosztach w wysokości 100 EUR i w terminie trzech dni. Jeżeli chodzi o uzyskanie koniecznych pozwoleń, zostanie rozważony docelowy termin jednego miesiąca. Komisja bada obecnie środki, które mają ograniczyć długość postępowania sądowego w sprawach dotyczących dochodzenia wierzytelności przez przedsiębiorstwa, które mają pomóc w przezwyciężaniu trudności finansowych i uniknięciu niewypłacalności poprzez dostęp do opłacalnych procedur restrukturyzacji zadłużenia, celem zapewnienia drugiej szansy dla uczciwych przedsiębiorców oraz w celu ułatwienia przekazywania przedsiębiorstw. Komisja apeluje do państw członkowskich o wprowadzenie

*testu MŚP lub równoważnego systemu w swoich procesach decyzyjnych oraz do zmniejszenia obciążeń administracyjnych.*³³

Komisja analizuje również inne możliwości wspierania MŚP w odniesieniu do rozwijania transgranicznych synergii, przy jednoczesnym utrzymaniu elastycznych i nieobciążających ram regulacyjnych dla MŚP. Sieci biznesowe zapewniają interesujące możliwości biznesowe, w szczególności w celu wzmocnienia współpracy transgranicznej. Dzięki pogłębionej specjalizacji wewnątrzspółnotowej sieci biznesowe mogą również być istotnym czynnikiem przyczyniającym się do innowacji. Komisja zbada, w jakim zakresie, np. w drodze praktycznych wskazówek, możliwe byłoby zaproponowanie pewnych ukierunkowanych środków (np. dotyczących kwestii norm, terminologii lub etykietowania), które wspierałyby rozwój sieci biznesowych.

5. MIEDZYNARODOWA EKSPANSJA PRZEDSIĘBIORSTW Z UE

Eksport i nadwyżki handlowe UE odegrały ważną rolę w łagodzeniu skutków kryzysu. Ponieważ szacuje się, że do 2015 r. 90 % światowego wzrostu gospodarczego będzie wynikiem działalności gospodarczej na innych kontynentach, dostęp do rynków państw trzecich nadal jest kluczowym czynnikiem dla konkurencyjności Europy. Przemysł UE w znacznej mierze pozostał konkurencyjny na rynkach międzynarodowych, jednak nie można zakładać, że eksport zawsze będzie wykazywał tak dobre wyniki. Przedsiębiorstwa europejskie muszą pozostać innowacyjne oraz muszą włączyć się do rosnącej sieci łańcuchów wartości obejmującej cały świat. Integracja w ramach globalnej gospodarki musi iść w parze ze wspieraniem otwartych i sprawiedliwych rynków na całym świecie.

Polityka handlowa stanowi podstawę działalności UE na rzecz ekspansji międzynarodowej, nie tylko w celu otwarcia rynków, ale także celem obrony interesów UE oraz aktywnego wspierania równych szans na rynkach państw trzecich. UE jest zaangażowana w dalsze wspieranie wolnego handlu w ramach WTO, o czym świadczy przyjęta niedawno umowa o ułatwieniach w handlu. Równocześnie UE realizuje bezprecedensowy program w zakresie handlu dwustronnego i inwestycji, a umowy o wolnym handlu są obecnie najważniejszym środkiem mającym na celu poprawę dostępu do rynku. Zakończenie trwających negocjacji w sprawie umów o wolnym handlu może potencjalnie doprowadzić do podwyższenia unijnego PKB o 2 % (250 mld EUR). Komisja zaproponowała również zmianę instrumentów ochrony handlu i wzywa Radę i Parlament do osiągnięcia szybkiego porozumienia w celu wzmocnienia systemu instrumentów ochrony handlu i ograniczenia związanych z tym

³³ Propozycje te będą koordynowane i będą uzupełniać inne przygotowywane działania w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności. Również w tej dziedzinie i w następstwie komunikatu z 2012 r. „Nowe podejście do niepowodzeń biznesowych i niewypłacalności” minimalne normy umożliwią przedsiębiorstwom w trudnej sytuacji finansowej przeprowadzenie skutecznej restrukturyzacji ich zadłużenia i uniknięcie niewypłacalności.

kosztów w celu zwiększenia skuteczności tego systemu w egzekwowaniu uczciwej konkurencji.

5.1. Dostęp do rynku

W wyniku postępów wspólnej polityki zagranicznej, rozpoczęcia inicjatywy Misje na rzecz wzrostu i opracowania strategii dostępu do rynku UE powinna zintensyfikować wysiłki na rzecz zaangażowania się w obszarze dyplomacji gospodarczej, opartej na solidarności między państwami członkowskimi, i bardziej zdecydowanie bronić inwestycji i interesów europejskich za granicą wobec partnerów gospodarczych. Warunki konkurencji nie są takie same na wszystkich rynkach światowych, a przedsiębiorstwom europejskim działającym na kluczowych rynkach wschodzących narzucane są nieuczciwe warunki.

Chociaż europejski sektor zamówień publicznych jest najbardziej otwarty na świecie, przedsiębiorstwa UE napotykają trudności z wejściem na rynki zamówień publicznych za granicą. W ostatnio zawartych umowach o wolnym handlu UE udało się przeforsować poprawę sytuacji pod względem dostępu do rynków zamówień publicznych. Na przykład negocjacje dwustronne z Kanadą przyniosły znaczne postępy w zakresie otwarcia rynków zamówień publicznych poniżej szczebla federalnego. Podobne cele będą przyświecały innym negocjacjom dwustronnym, zwłaszcza ze Stanami Zjednoczonymi i Japonią.

Ponadto Komisja zaproponowała nowy instrument, który, o ile zostanie zatwierdzony przez państwa członkowskie i Parlament Europejski, umożliwi UE wyeliminowanie zaburzeń równowagi na międzynarodowych rynkach zamówień publicznych.³⁴ W ramach tego nowego instrumentu w przypadku dużych zamówień instytucje zamawiające w państwach członkowskich miałyby możliwość wykluczenia oferentów, którzy korzystają z towarów i usług pochodzących z państw spoza UE, w których rynki zamówień publicznych są w dużym stopniu chronione. Jest to dobry przykład ilustrujący, w jaki sposób zasada wzajemności może przynieść pozytywne skutki dla UE w kontekście międzynarodowym.

Usługi stanowią około 40 % wartości dodanej eksportu europejskich wyrobów gotowych. Około jedna trzecia miejsc pracy stworzonych dzięki temu eksportowi wyrobów gotowych znajduje się w przedsiębiorstwach, które świadczą usługi pomocnicze eksporterom towarów. W związku z tym dla konkurencyjności przemysłu podstawowe znaczenie mają lepsze i tańsze usługi. Większa integracja przedsiębiorstw z UE w globalnych łańcuchach wartości ułatwi dostęp do wysokiej jakości usług oraz poprawi konkurencyjność eksportu unijnych towarów i usług.

Kwestią szczególnie pilną jest podejmowanie wysiłków na rzecz zwiększenia międzynarodowej ekspansji MŚP. W UE 10 % przedsiębiorstw, które najwięcej eksportują,

³⁴ COM(2012) 124 final z dnia 21.3.2012 r., wniosek w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dostępu towarów i usług z państw trzecich do rynku wewnętrznego Unii w zakresie zamówień publicznych oraz procedur wspierających negocjacje dotyczące dostępu unijnych towarów i usług do rynków zamówień publicznych państw trzecich.

odpowiada za 70-80 % wolumenu eksportu. Komisja podejmie działania w celu zwiększenia nie tylko wolumenu wywozu, lecz także liczby eksportujących przedsiębiorstw w celu ułatwienia integracji przedsiębiorstw z UE w ramach globalnych łańcuchów wartości.

Polepszenie dostępu do rynków wymaga zastosowania zestawu różnorodnych instrumentów polityki handlowej, których celem jest rozwiązanie konkretnych problemów, przed którymi stoją przedsiębiorstwa z UE podczas eksportu lub inwestowania w państwach trzecich. Strategia dostępu do rynku odgrywa kluczową rolę w sprostaniu tym wyzwaniom poprzez wspólne starania Komisji, państw członkowskich i przedsiębiorstw. Wzmocnienie współpracy między różnymi zainteresowanymi stronami doprowadzi do większej skuteczności i większego powodzenia działań mających na celu zwalczanie tych przeszkód.

W celu wspierania dostępu do rynków na całym świecie Komisja będzie:

- *kontynuować negocjacje w sprawie umów o wolnym handlu z najważniejszymi partnerami handlowymi, m.in. USA, Kanadą, Japonią i Indiami, w celu poprawy dostępu do rynków dla przemysłu europejskiego i prowadzić działania następcze w odniesieniu do istniejących umów o wolnym handlu poprzez regularne monitorowanie, ocenę i wdrażanie;*
- *nadal dążyć do pogłębionych i wszechstronnych negocjacji dotyczących umów o wolnym handlu i porozumień w sprawie akredytacji i akceptacji wyrobów przemysłowych między UE a państwami południowego regionu Morza Śródziemnego i państwami partnerstwa wschodniego;*
- *nadal pracować w ramach organów WTO w celu przeciwdziałania tworzeniu przez państwa trzecie barier technicznych w handlu i zwalczania takich barier, w tym, w razie potrzeby, poprzez korzystanie z procedur rozstrzygania sporów;*
- *wzmocnić Misję na rzecz wzrostu i korzystać z usług Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w celu wspierania międzynarodowej ekspansji MŚP, a także wspierać organizowanie Misji na rzecz wzrostu i działania podejmowane w następstwie Misji na rzecz wzrostu;*
- *prowadzić dialogi MŚP i sprzyjać współpracy z międzynarodowymi partnerami UE – dwustronnej z USA, Chinami, Rosją i Brazylią, a także wielostronnej w ramach partnerstwa wschodniego, współpracy przemysłowej między UE a państwami południowego regionu Morza Śródziemnego, państwami kandydującymi i państwami AKP;*
- *kontynuować wdrażanie strategii dostępu do rynku jako instrumentu służącego rozwiązywaniu konkretnych problemów przedsiębiorstw europejskich, zwłaszcza MŚP, które często stają przed olbrzymimi wyzwaniami związanymi z barierami w handlu w państwach trzecich.*

5.2. Normalizacja, współpraca regulacyjna i prawa własności intelektualnej

Komisja będzie nadal wspierać **normy międzynarodowe i współpracę regulacyjną**, opierając się na roli UE jako podmiotu faktycznie opracowującego normy, oraz przyjmie wiodącą rolę we wzmacnianiu międzynarodowego systemu normalizacji. Współpraca regulacyjna z innymi krajami będzie nadal priorytetem, zwłaszcza podczas trwających negocjacji dwustronnych ze Stanami Zjednoczonymi i Japonią, w których to negocjacjach główny nacisk zostanie położony na bariery dla handlu i inwestycji leżące „poza” granicami państwowymi. Zwiększenie poziomu przejrzystości i konwergencji regulacyjnej w znacznym stopniu zwiększy możliwości ekspansji międzynarodowej dla przedsiębiorstw z UE i przyczyni się do obniżenia kosztów dostępu do rynków.

W świecie, w którym konkurencyjność często wynika z przewagi bycia pierwszym na rynku i budowania marki, dla przedsiębiorstw z UE coraz ważniejsze jest utrzymanie ich praw własności przemysłowej na wszystkich istotnych rynkach, szczególnie w branży twórczej, w której podrabianie stanowi poważny problem. Aby zwiększyć wsparcie dla przedsiębiorstw Komisja rozszerzyła już swoją sieć informacyjną na temat praw własności przemysłowej na państwa należące do ASEAN i MERCOSUR w celu oferowania usług na większym obszarze geograficznym i rozważa dalsze geograficzne rozszerzenia takich usług polegających na udzielaniu wsparcia.

6. PODSUMOWANIE

Europa pilnie potrzebuje wzmocnienia podstawy dla **trwałego wzrostu i modernizacji po kryzysie**. W tym celu musi dać wyraźny sygnał świadczący o jej zaangażowaniu na rzecz reindustrializacji, na rzecz modernizacji europejskiej bazy przemysłowej oraz na rzecz wspierania konkurencyjnych ram dla przemysłu UE.

Znaczenie tego wyzwania dla przyszłości Europy wymaga uwagi i wytycznych politycznych na najwyższym szczeblu politycznym, mianowicie Rady Europejskiej. Jest to konieczne, aby zapewnić spójność i odpowiednią rangę wszystkich instrumentów, jakimi dysponuje UE. Strategia przemysłowa nie może zostać zrealizowana w praktyce jako odrębna polityka, ponieważ jest w znacznej mierze powiązana z innymi dziedzinami polityki i służy tym samym celom.

W związku z tym Komisja wzywa państwa członkowskie do uznania kluczowego znaczenia przemysłu dla zwiększenia konkurencyjności i trwałego wzrostu gospodarczego w Europie, a także do bardziej systematycznego uwzględniania kwestii konkurencyjności we wszystkich obszarach polityki.

W konsekwencji Komisja uważa, że w celu wspierania konkurencyjności przemysłu europejskiego należy realizować następujące działania priorytetowe:

- *W dalszym ciągu i w coraz większym stopniu uwzględniać konkurencyjność przemysłu w innych obszarach polityki w celu utrzymania konkurencyjności gospodarki UE z uwagi na znaczenie wpływu konkurencyjności przemysłu na ogólne wyniki Unii w*

zakresie konkurencyjności. Na przykład szczególną uwagę należy zwrócić na zwiększenie wydajności w sektorze usług dla przedsiębiorstw celem zwiększenia konkurencyjności przemysłowej i konkurencyjności całej gospodarki UE.

- Zwiększać potencjał rynku wewnętrznego poprzez stworzenie niezbędnej infrastruktury, oferowanie stabilnych, uproszczonych i przewidywalnych ram regulacyjnych sprzyjających przedsiębiorczości i innowacyjności, integrowanie rynków kapitałowych, polepszanie możliwości szkoleń i mobilności obywateli, a także zakończenie budowy rynku wewnętrznego usług jako jednego z głównych czynników konkurencyjności przemysłu.
- Zdecydowanie wdrażać instrumenty rozwoju regionalnego wraz z krajowymi i unijnymi instrumentami wspierającymi innowacje, umiejętności i przedsiębiorczość w celu osiągnięcia przemian przemysłowych oraz wzmocnienia konkurencyjności gospodarki UE.
- Aby przeprowadzać inwestycje przedsiębiorstwa muszą mieć dostęp do najważniejszych czynników produkcji, w szczególności energii i surowców, po przystępnych cenach, które odzwierciedlają międzynarodowe warunki w zakresie kosztów. Opracowywanie i wdrażanie instrumentów polityki służących różnym celom zarówno na szczeblu UE, jak i na szczeblu krajowym nie może prowadzić do nieprawidłowości cenowych pociągających za sobą nieproporcjonalnie wysokie ceny tych czynników produkcji. Należy również podjąć działania na rynku wewnętrznym oraz na szczeblu międzynarodowym w celu zapewnienia odpowiedniej podaży tych czynników produkcji, a także w celu podniesienia efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania zasobami oraz ograniczenia ilości odpadów.
- Należy dążyć do ułatwienia integracji przedsiębiorstw z UE w ramach globalnych łańcuchów wartości w celu zwiększenia ich konkurencyjności i zapewnienia dostępu do rynków światowych na bardziej korzystnych warunkach pod względem konkurencyjności.
- Cel polegający na ożywieniu gospodarki UE wymaga podjęcia wysiłków na rzecz reindustrializacji zgodnie z dążeniami Komisji do zwiększenia udziału przemysłu w PKB do 20 % do roku 2020.